

Onderduik bij Jan Wouterus Arend van der Kluit, Mendelssohnlaan 8 in 1942

Max de Lange uit Deventer met vrouw en dochter en J. Cahen¹

Het gezin betreft vrijwel zeker Marcus de Lange met zijn vrouw Betje de Lange-Boutelje en hun 9-jarige dochter Jette.²

In september 1942 kreeg de onderkringleider van de NSB van Veen uit Soest een melding dat er onderduikers zaten op de Mendelssohnlaan 8 in Soest. In overleg met burgemeester des Tombe, met wie hij maandelijks samen kwam om allerlei zaken te bespreken, gaf hij dat door aan de politie (en dus niet aan de SD).

Opperwachtmeester Willem Hettema legde een verklaring af voor het proces verbaal in de rechtszaak tegen van Veen.³

Hij kreeg opdracht van kapitein Bakker in 1942 om op Mendelssohnlaan 8, Max de Lange uit Deventer te arresteren. Daar aangekomen, vroeg hij aan van der Kluit of die een jood in huis had wat hij bevestigde. *“Hij vroeg wat er nu moest gebeuren. Ik heb hem gezegd, stop de man even in de schuur, dan loop ik even het huis door. Ik heb hierna het huis doorzocht en ik ben zonder deze jood te arresteren naar het politiebureau teruggedaan.”*⁴

Jan van der Kluit bevestigde het verslag van Hettema en voegde eraan toe: *“De vrouw en dochter van Max de Lange, zaten echter in de kamer. Hettema zag deze jodinnen en zeide: “daar heb ik geen opdracht voor gekregen om deze jodinnen te arresteren.”*

Over J. Cahen is niets gezegd.⁵

Deventer: struikelsteen gezin Marcus de Lange

Op de website struikelstenen Deventer staat het volgende vermeld over het lot van het gezin van Marcus de Lange:

“Eind augustus 1942 heeft het gezin een onderduikadres weten te vinden. Het is niet bekend waar ze precies hebben gezeten in die eerste periode. Max werd eind september 1942 aangehouden in het gezin van zijn zus in Stadskanaal maar heeft de politie kunnen overtuigen dat hij niet-joods was. Het gezin kon eind 1942 terecht in de onderduik bij de melkboer Nijdeken in Terwolde. Ze zijn daar echter verraden en kwamen op 23 januari 1943 aan in kamp Westerbork en gingen als strafgeval diezelfde dag door op transport naar Auschwitz. Max, Betje en Jette zijn drie dagen na aankomst, op 26 januari 1943 vergast.”

¹ Volgens getuigenis van Jan van der Kluit in het proces tegen van Veen.

² Struikelstenen-deventer.nl

³ Van Veen is vrijgesproken omdat hij dit in overleg met de burgemeester zo had gedaan.

⁴ Nationaal Archief: Proces Verbaal, H. van Veen; CABR inv. nr. 63360

⁵ Mogelijk Jules Francois Cahen.

Jac. Hamburg

Op 15 mei 1945 vroeg de jood Jac. Hamburg 3 inlegvellen en 3 TDS aan bij de gemeente Soest. (distributiestamkaarten).⁶ Hij gaf als adres Mendelssohnlaan 8 op. Waarschijnlijk hebben dus ook later nog joodse onderduikers op dit adres gezeten.⁷

Bronnen

<https://www.struikelstenen-deventer.nl/struikelstenen/voor-wie-en-wanneer-struikelstenen?view=article&id=265:familie-marcus-de-lange&catid=14:familiageschiedenissen>

Nationaal Archief: Proces Verbaal, H. van Veen; CABR inv. nr, 63360

Archief Eemland, 0911-2958

Soester Courant, 21-11-1947 en 06-01-1948

Openarch.nl

⁶ Archief Eemland, 0911-2958

⁷ Mogelijk was dit Jacob Hamburg, geboren in Zutphen 24 november 1888 overleden in Soest op 1 november 1967, gehuwd met Johanna Rothschild, overleden in Soest in 1980.